

EBÛ YA'KÛB EL-VERCELÂNÎ VE İBÂDİYYE

Dr. Osman BİLEN

EBÛ YA‘KÛB EL-VERCELÂNÎ
VE İBÂDİYYE

Dr. Osman BİLEN

DTA Yayıncılık | DTA Publishing

Yayın No | Publication Number: 15

Kitap adı: Ebû Ya'Kûb El-Vercelânî ve İbâdiyye

Book Title: Ebû Ya'Kûb el-Varjalani and İbâdîth

Yazar | Author: Osman BİLEN | orcid.org: 0000-0002-0128-5402

Editör | Editor: Muzaffer BARLAK

Yayın Türü | Publication Type: Kitap | Book

Yayın Tarihi | Publication Date: Eylül 2024 | September 2024

Yayın Dili | Language: Türkçe | Turkish

Ebat | Dimensions: 13.5 x 21

Baskı Sayısı | Edition: 2

Sayfa Sayısı | Pages: 396

ISBN: 978-625-94798-9-7

Atıf Bilgisi | Cite as: Bilen, Osman. *Ebû Ya'Kûb El-Vercelânî ve İbâdiyye*.

Bursa: DTA Yayıncılık, 2024

1. Din | Religion
2. İslam Mezhepleri Tarihi | History of Islamic Sects
3. İbadiyye | Ibâdîth

Kapak ve Mizanpaj | Cover Design and Layout:

Samet TORUN - Ahmet TUNÇDEMİR

Sertifika Numarası | Certificate Number: 74919

Yayıncı | Publisher: DTA Yayıncılık Bilişim Ltd. Şti.

Odunluk Mah. Akademi Cad. Zeno Business Center 2C/28 Nilüfer/Bursa

Telefon: +90 507 227 1297

e-posta: bilgi@dtayayincilik.com.tr

web: www.dtayayincilik.com.tr

Baskı ve Cilt | Printing and Binding: Sayfa Basım Sanayi Ticaret Ltd. Şti.

Sertifika Numarası: 77079

Copyright © Bu Eserin bütün hakları DTA Yayıncılık'a aittir.

Yayınevinin izni olmaksızın, kitabın tümünün veya bir kısmının

elektronik, mekanik ya da fotokopi yoluyla basımı, yayımı,

çoğaltımı ve dağıtımı yapılamaz.

EBÛ YA'KÛB EL-VERCELÂNÎ
VE İBÂDİYYE

Dr. Osman BİLEN

Bursa 2024

Osman BİLEN

1980 yılında Silopi’de doğan Osman BİLEN İlk ve Ortaöğrenimini Silopi’de tamamladı. 2002 Yılında Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesinden mezun oldu. Yüksek Lisansını Şırnak Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Temel İslam Bilimleri Ana Bilim Dalı’nda “Kur’ani Değerler Açısından Nihilizm Eleştirisi” konulu tezle 2016 yılında tamamladı. Yazar 2018 yılında Anadolu Üniversitesi Sosyoloji Bölümünden de mezun olmuştur. 2022 yılında Şırnak Üniversitesinde Lisansüstü Eğitim Enstitüsünde “Ebû Ya’kûb el-Vercelânî ve İbâdiyye” konulu Doktora öğrenimini tamamladı. Ulusal ve Uluslararası sempozyumlarda bildirileri olmakla beraber, birçok kitap bölümü ve birçok makalesi bulunmaktadır. Milli Eğitim Bakanlığında Silopi Halk Eğitim Merkezi Müdürü olarak görevini yürütmektedir. Yazar evli ve üç çocuk babasıdır. Yazar Arapça ve İngilizce bilmektedir.

İÇİNDEKİLER

Kısaltmalar	9
Ön Söz	11

GİRİŞ

1. Araştırmanın Amacı	15
2. Araştırmanın Kapsamı ve Önemi.....	18
3. Araştırmanın Yöntemi ve Kaynakları.....	19
3.1. Makâlât Türü Eserler.....	21
3.1.1. Ebû'l-Hasan el- Eş'arî (324/935): Makâlâtü'l-İslamiyyîn ve'htilâfü'l-Musallîn.....	21
3.1.2. Ebû Mansur Abdulkahir b. Tahir el-Bağdâdî (429/1037), el- Fark Beyne'l Fırak	21
3.1.3. İbn Hazm, Ebû Muhammed Ali (456/1063), el-Fasl fi'l-Milel ve'l Ehvâ ve'n-Nihal	22
3.1.4. Şehristânî, Ebû'l-Feth Tâcüddin Muhammed b. Abdu'l- Kerîm b. Ebû Bekr Ahmed (548/1153), el-Milel ve'n-Nihal.....	23
3.2. İbâdî Kaynaklar.....	23
3.2.1. Sâlim b. Zekvân (ö. 100-717-718), es-Sîre	23
3.2.2. Rebî' b. Habîb (ö.180/796), el-Müsned	24
3.2.3. Ebû Zekerîyyâ Yahyâ b. Ebî Bekr (ö. 500/1106), Kitâbü's-Sîre ve aḥbârü'l-e'imme	25
3.2.4. Ebû Ya'kûb Yusuf b. İbrahim es-Sedrâtî el-Vercelânî (ö. 570/1175), ed-Delîl ve'l-burhân li-ehli'l-'uḳûl	25
3.2.5. Ebû Zekerîyyâ Yahyâ b. el-Hayr b. Ebî'l-Hayr el-Cenâvünî el-İbâzî (VI/XII. yüzyıl): Kitâbu'l-Vad' Muhtasar Fi'l-Usûl ve'l-Fıkh	26
3.2.6. Ebû Ya'kûb Yûsuf b. İbrâhîm es-Sedrâtî el-Vercelânî (ö. 570/1175), el-'Adl ve'l-inşâf fî ma'rifeti uşûli'l-fıkh ve'l-iḥtilâf	26
3.2.7. Dercînî (ö. 670/1271-72), Tabakâtu'l-Meşâyih bi'l-Mağrib	27
3.2.8. Ebû'l-Kasım b. İbrahim el-Berrâdî (8-9/14-15. asır), el- Cevâhiru'l Muntekâ	27

3.2.9. Ebû Tâhir İsmâîl b. Mûsâ el-Ceytâlî (ö. 750/1349-50 [?]), Kavâ'idü'l-İslam ve Kanâfirü'l-hayrât	28
3.2.10. Ebu'l- Abbas Bedreddin Ahmed b. Saîd b. Abdulvâhid eş- Şemmâhî (ö. 928/1522), Kitâbü's-Siyer	28
3.3. Çağdaş Kaynaklar	29

BİRİNCİ BÖLÜM HÂRİCİLİK VE İBÂDİYYE

1.1. Hâriciliğin Ortaya Çıkışını Hazırlayan Sebepler ve Olaylar.....	35
1.1.1. İlk İhtilaflar.....	35
1.1.2. Kurtâs Hadisesi.....	39
1.1.3. Üsâme b. Zeyd Ordusu.....	44
1.1.4. Hz. Peygamberin Vefatı ve Defin Konusu.....	45
1.1.5. Zekât Vermek İstemeyenlerin Durumu	47
1.1.6. Resulullâh'ın Mirası ve Fedek Arazisi.....	48
1.1.7. Kur'ân'ın Toplanması ve Kitap Haline Getirilmesi.....	49
1.1.8. Sakîfetu Benî Saîde Hadisesi (Hilafet İçin İlk Uzlaşma Arayışı).....	51
1.1.9. Hz. Osman'ın Öldürülmesi.....	57
1.2. Haricilerin Tarih Sahnesine Çıkışı ve Kolları	63
1.2.1. Muhakkime-i Ülâ	68
1.2.2. Ezârîka.....	69
1.2.3. Necedât.....	70
1.2.4. Sufriyye	72
1.2.5. Acârîde.....	72
1.2.6. Seâlibe (Seâlibiyye).....	73
1.2.7. Beyhesiyye.....	74
1.3. İbâdiyye'nin Ortaya Çıkışı.....	75
1.3.1. İbâdiyye Kavramı ve İsimlendirmesi.....	75
1.3.2. İbâdiyye'nin Ortaya Çıkışı ve Farklı Bölgelere Yayılması	79
1.3.3. Basra İbâdîliği.....	83
1.3.4. Hicaz, Yemen ve Hadramevt (Hadramut) İbâdîliği.....	89
1.3.5. Umman İbâdîliği.....	93
1.3.6. Kuzey Afrika ve Mağrib İbâdîliği.....	94
1.3.7. İbâdî Fırkalar.....	96
1.3.8. İbâdiyye'nin İtikâdî Görüşleri	97

1.3.8.1. Tevhid.....	97
1.3.8.2. İman-Küfür.....	102
1.3.8.3. Şefaât.....	105
1.3.8.4. Ru'yetullah.....	109
1.3.8.5. Halku'l-Kur'ân.....	116
1.3.8.6. Va'd ve'l Va'id.....	124
1.3.9. İbâdiyye'nin Siyasi Görüşleri.....	127
1.3.9.1. İmâmet.....	127
1.3.9.2. İmamın Seçimi.....	132
1.3.9.3. İmamın Görevleri.....	135

İKİNCİ BÖLÜM

VERCELÂNÎ'NİN HAYATI, ESERLERİ VE GÖRÜŞLERİ

2.1. Vercelâni'nin Hayatı ve Eserleri.....	143
2.1.1. İsmi ve Künyesi.....	143
2.1.2. Eğitim Hayatı ve İlmî Yolculuğu.....	144
2.1.3. Eserleri.....	149
2.1.4. Hocaları.....	156
2.1.5. Yararlandığı Kaynaklar.....	158
2.1.6. Çağdaşları ve Talebeleri.....	168
2.2. Vercelâni'nin Görüşleri.....	169
2.2.1. İtikâdî Görüşleri.....	169
2.2.1.1. İman.....	169
2.2.1.2. Şefaât.....	178
2.2.1.3. Ru'yetullah.....	180
2.2.1.4. Halku'l Kur'ân Meselesi.....	183
2.2.1.5. Va'd ve Va'id.....	205
2.2.1.6. Kader.....	212
2.2.1.7. Büyük Günah.....	218
2.2.1.8. Velâyet, Berâet ve Vukuf.....	229
2.2.1.9. Esma ve Ahkâm.....	243
2.2.1.10. Kabir Azabı.....	247
2.2.2. Diğer Fırkalar Hakkındaki Eleştirileri.....	248
2.2.2.1. Kaderiyye.....	249
2.2.2.2. Mürcie.....	252

2.2.2.3. Râfizîler	255
2.2.2.4. Mücessime ve Müşebbihe	256
2.2.2.5. Mârîka	257
2.2.2.6. Nükkâriyye'ye Yönelttiği Eleştiriler	257
2.2.3. Vercelânî'nin Şer'î Kaynakları	261
2.2.3.1. Kitap	270
2.2.3.2. Sünnet	271
2.2.3.3. Rey (İçtiḥad)	274
2.2.3.4. Fıkıh ve Kelam'da En Çok Kaynak Olarak Başvurulan Âlimler	281
2.2.3.5. İlim-Amel İlişkisi	293
2.2.3.6. İcmâ	294
2.2.3.7. Kıyas	297
2.2.3.8. İstiḥsân	300
2.2.3.9. İstidlâl	301
2.2.3.10. Burhan/Delil Sunma Yöntemi	302
2.2.4. Siyasi Görüşleri	323
2.2.4.1. Dört Halife Hakkındaki Görüşleri	323
2.2.4.2. Din, Mezhep ve Fırka Kavramlarına Bakışı	328
2.2.4.3. Muâviye'ye Bakışı	342
2.2.4.4. Muhalefete ve Müşriklere Bakışı	342
2.2.4.5. Tahkim Meselesi	350
2.2.5. Farklı Bazı Konulardaki Görüşleri	352
2.2.5.1. Peygamberin Tebliği	352
2.2.5.2. Kur'ân-Mucize İlişkisi	353
2.2.5.3. Peygamberin Mucizeleri	354
2.2.5.4. İnsanların Coğrafi Dağılımı ve Dünyanın Bölgelere Ayrılması	355
Sonuç	361
Kaynakça	369
Ekler	393

KAYNAKÇA

- Abdulaziz, Sâlim. *Tarihu'l- Mağrib fî Asrı'l-İslamî*, 1999.
- Acar, Abdullah. "Bir İctihâd Kaynağı Olarak Kur'ân Kısaları". *İslam Hukuku Araştırmalar Dergisi* 9 (2007).
- Ahmed bin Hanbel. *Müsnedi İmam Ahmed bin Hanbel*. Beyrut: Dâru'l Kütübü'l İlmiye, 2008.
- Ahmed bin Hanbel. *Müsnedi İmam Ahmed bin Hanbel*. Beyrut: Dâru'l Kütübü'l İlmiye, 2008.
- Akay, Ali. *İslam İnancında Şefaat*. Konya: Necmettin Erbakan Üniversitesi, Doktora Tezi, 2012.
- Akbulut, Ahmet. *Sahabe Dönemi İktidar Kavgası Alevi Sünni Ayrışmasının Arka Planı*. Ankara: Otto yayınları, 5. Basım, 2017.
- Akkuş, Süleyman, Feyza Doğruyol. "Bir İbâzî Âlim Ebû Ya'kûb el-Vercelânî'nin ed-delîl ve'l-burhân'ı Bağlamında İbâziyye'nin Temel Görüşleri". *Sakarya İlahiyat Fakültesi Dergisi* 21/39 (Haziran 2019), 117-147.
- Algül, Hüseyin. "Fedek". 12/294-295. İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi, 1995.
- Alıcı, Mustafa. "Şefaat". 38/411-412. İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi, 2010.
- Altındaş, Mücteba. "Va'd ve Vaîd Konusunda Mâtürîdî'nin Mu'tezile'ye Yönelttiği Eleştiriler". *Kelam Araştırmaları Dergisi Yayınları* 18/1 (2020).
- Altuntaş, Hayrani. "Dehriyye". *Türkiye Diyanet İslam Ansiklopedisi*. 107-109. İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi, 1994.
- Apaydın, H. Yunus. "İctihâd". C. 21. İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi, 2000.
- Apaydın, H. Yunus. "Kıyas". C. 25. Ankara: Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi, ts.
- Apaydın, H. Yunus. "İctihâd". C. 21. İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi, 2000.

- Arı, Mehmet Salih. "Ebû Zekerıyyâ el-Vercelânî". 43/51-52. İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi, 2013.
- Arı, Mehmet Salih. "Tenâvütî". 40/447. İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi, 2011.
- Aristoteles. *Metafizik Trc. Ahmet Arslan*. İstanbul, 1996.
- Arpa, Muttalip-Kasım Ertuş. "Bâtınî Düşüncede Tevil ve Nussayrılık". *Türk Kültürü ve Hacı Bektaş Veli Araştırma Dergisi* 62 (2012).
- Ateş, Avnullah Enes. "İstifhâm Üslûbunun Mecâzi Kullanımları ve Meallere Yansıması". *Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi* 8 (2016).
- Ateş, Orhan. "Ebu Şa'sa Câbir b. Zeyd ve İbâdiyye Fırkası İçerisindeki Yeri". *Avrasya Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi* 4/3 (2017), 58-84.
- Ateş, Orhan. "el-Âzzabe". *Uluslararası Sosyal Bilimler Dergisi* 1/2 (2017), 1-17.
- Ateş, Orhan. *Günümüz Umman İbâdiyyesi*. Bursa: Uludağ Üniversitesi, Doktora Tezi, 2007.
- Ateş, Orhan. "İbâdî Fikirlerin Oluşumunda Mu'tezile'nin Rolü". *İslamî İlimler Dergisi* 10/1 (2015).
- Ateş, Orhan. "İbadî İmamet Anlayışı". *Uluslararası Sosyal Bilimler Dergisi* 1/5 (2017), 1-29.
- Ateş, Orhan. *Kendi Kaynaklarından İbâdiyye*. Ankara: Astana Yayınları, 1. Basım, 2021.
- Ateş, Orhan. *Mu'tezile İbâdiyye Etkileşimi*. Ankara: Astana Yayınları, 2022.
- Ayar, Kenan. "Hâricîlerin Hz. Ali'den Ayrılış Süreci". *Din Bilimleri Akademik Araştırma Dergisi* VIII/1 (2008).
- Avcı, Casim. "Hilâfet". *Türkiye Diyanet İslam Ansiklopedisi*. 17/546-553. İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı, 1998.
- A'vest, Bekir b. Said. *Dirâsâtun İslamiyyetun fi Usûli'l- İbâdiyye*. Cezayir: el-Mektebetu's-Şâmile el- İbâdiyye, 1982.
- A'vest, Bekir b. Said. *Dirâsâtun İslamiyyetun fi usûli'l- İbâdiyye*. 1 Cilt. Cezayir: Matbaatu'l-Ba's, 1982.

- A'vest, Bekir. b. Said. *Dirâsât'ül-İslamiyye Fi'l -Usûlî-İbâziyye*. Kahire, 1988.
- Aydın, Ali Arslan. "Dini Hükümler ve Delilleri II. Kıyas ve İcma". *Diyanet İlmi Dergi [Diyanet İşleri Başkanlığı Dergisi XI/2 (1972)*.
- Ayar, Kenan. "Hâricîlerin Hz. Ali'den Ayrılış Süreci". *Din Bilimleri Akademik Araştırma Dergisi VIII/1 (2008)*.
- Aydınlı, Abdullah. "Ebû Zer el-Gıfârî". *Türkiye Diyanet İslam Ansiklopedisi*. 10/266-269. İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı, 1994.
- Aydınlı, Osman. "Mu'tezile Ekolünün Tarihsel Serüveni". *İslamî İlimler Dergisi 12/2 (Güz 2017)*.
- Aydınlı, Osman. "Mu'tezilî Siyaset Düşüncesinde Değişim Süreci: Kâdı Abdulcebbâr'ın İmâmet Anlayışı". *Din Bilimleri Akademik Araştırma Dergisi V/1 (2005)*.
- Azimli, Mehmet. "Hulefâ-i Râşidîn Döneminde Gerçekleşen İlk Fetihlerin Sebepleri Üzerine Bazı Değerlendirmeler". *İstem 6 (2005)*, 177-193.
- Azimli, Mehmet. "Hz. peygamber'in Hastalığından Kuran'ın Cemine Kadar Meydana Gelen Bazı Olaylar Üzerine Mülâhazalar". *Şarkiyat İlmi Araştırmalar Dergisi 1 (Nisan 2009)*.
- Bâbâammi, Muhammed b. Musa vd. *Mu'cemu'l-A'lâmi'l- İbâziyye*. 2 Cilt. Ğardaniye-Cezayir: Cemiyetu't Turas, 3. Basım, 2000.
- Bâbâammi, Muhammed b. Musa vd. *Mu'cemu'l-A'lâmi'l- İbâziyye*. 2 Cilt. el-Mektebetu's-Şâmîle el- İbâdiyye, 3. Basım, ts.
- Babek, Adil. "Kebîre". *Türkiye Diyanet İslam Ansiklopedisi*. 25/163-164. Ankara, 2002.
- Bâcû, Muştafa b. Şâlih. *Ebû Ya'kûb el-Vercelânî ve fikrühü'l-uşûlî muķârene bi-Ebî Hâmid el-Ġazzâlî*. Maskat: Vizâretü't-Türâsî'l-Ġavmî ve's-Seķâfe, 1995.
- Bacu, Mustafa Salih. "Ebû Yâkub el-Vercelânî". *Ebu Yâ' kub Yusuf b. İbrâhîm es-Sedrâtî el-Vercelânî*. 43/50-51. Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi, 2013.

- Bağdadi, Abdülkahir. *Mezhepler Arasındaki Farklar* 8. çev. Ethem Ruhi Fığlalı. Ankara: Türkiye Diyanet Vakfı, 8. Basım, 1990.
- Balcı, Asım. "Hz. Ebû Bekir Döneminde İç Siyaset ve İdare". *Ondokuz Mayıs Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi* 11 (1999).
- Bâkılânî, Kâdî Ebû Bekr Muhammed b. Tayyib. *et-Temhîd fi'r-redd 'ale'L-mülhideti'l-mu'attıla*. Thk. M. el-Hu-dayri. Kahire: Daru'l Fikri'l-Arabi, 1974.
- Bardak, Ahmet. "İbâdî Âlimlerinden İbn Humeyd es-Sâlimî'nin Kelamî Görüşleri". *e-Şarkiyat İlmi Araştırmalar Dergisi* 11/2 (24) (2019), 763-788.
- Bardakoğlu, Ali. "Tabîî Hukuk Düşüncesi Açısından İslam Hukukçularının İstihsan ve İstislah Görüşü". *Erciyes Üniv İlahiyat Fakültesi Dergisi* 3 (1986).
- Barlak, Muzaffer. *Husün-Kubuh İyilik ve Kötülüğün Kaynağı*, Ankara: Ankara Okulu Yayınları, 2016.
- Barlak, Muzaffer. "İslam Düşüncesinde Muhalefetin Teopolitik İmkânı ve Yapısı". *e-Makalat Mezhep Araştırmaları Dergisi* 11/2 (Aralık 2018), 383-430.
- Barlak, Muzaffer. *İslam Düşünce Geleneğinde Tanrı Anlayışları -I- Eş'arîler*, Ankara: Ankara Okulu Yayınları, 2020.
- Barlak, Muzaffer. *Kelam'da Nübüvvet Tartışmaları*, Ankara: Ankara Okulu Yayınları, 2015.
- Barlak, Muzaffer "Nübüvvetin Gerekliliği ve İmkânı", *Sistematik Kelam*, Ed. İbrahim Aslan vd., İstanbul: Fikir Yayınları, 2024.
- Barlak, Muzaffer "Peygamberlikte Vehbîlik ve Kesbîlik", *Sistematik Kelam*, Ed. Mehmet Evkuran, Ankara: Bilay Yayınları, 2019.
- Bârûnî, Ebû Rebî' Süleyman el-. *Muhtasaru Tarihi'l- İbâdiyye*. el-Mektebetu's-Şâmîle el- İbâdiyye, ts.
- Bârûnî, Süleymân b. Abdullah el-. *Muhtasar Târîhî'l İbâziye*. Mektebet-i Damir-i, 1997. <https://alsaidia.com/>
- Başoğlu, Tucay. "İleti Tespit Metodlarından Tard ve Tard Ehline Yönelik Tehditler". *Sakarya İlahiyat Fakültesi Dergisi*.

- Ba'ûşî, Abdullah b. Bâ Ali. *el-İmâm Câbir b. Zeyd ve menhecuhu fi ictihâdi'l-fikhî. Nşr. Muhammed Halid Mansur. el-Câmi'atü'l-Ürdüniyye Külliyyetü't-dirâsâtî'l- 'ulyâ*, 2004.
- Belâzürî, Ahmet b. Yahya el-. *Fütuhu'l-Buldân (Ülkelerin Fet-hi). çev. Mustafa Fayda. Ankara, 1978.*
- Berrâdî, Ebu'l Kâsım b. İbrâhîm el-. *İbâzî Biyografi Seçkisi İbâzî Tarihi. çev. Orhan Ateş. Ankara: Astana Yayın-ları, 2021.*
- Berrâdî, Ebu'l-Kâsım b. İbrâhîm el-. *el-Cevâhir'l Muntekât, Thk. Ahmet b. Suud es-Siyâbî. Londra: Dâru'l-Hikme, 2014.*
- Bilge, Mustafa L. "Yemâme". 43/399-400. İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi, 2013.
- Bingöl, Abdulkuddüs. "İstikrâ". C. 23. İstanbul: Türkiye Di-yanet Vakfı İslam Ansiklopedisi, 2001.
- Birişık, Abdulhamit. "Kur'ân". 26/417-422. İstanbul, 2002.
- Bi'vasebanet, Ömer b. Lokman Hamu Süleyman. *Muallimu el- hadareti'l İslamiyyeti Burglan 296-626/909-1229. Cezayir: el-Mektebetu's-Şâmile el- İbâdiyye, 2. Ba-sım, 2013.*
- Buhârî, Muhammed b. İsmail. *el-Câmiu's- Sahîh. İstanbul: Çağrı Yayınları, 1992.*
- Buhârî, Muhammed b. İsmâil. *el-Câmi'u's-şahîh. Beyrut: Da-ru'l Fikr, 1981.*
- Bulut, Halil İbrahim. *İslam Mezhepler Tarihi 2. Ankara: Di-yanet İşleri Başkanlığı Yayınları, 2. Basım, 2016.*
- Câbirî, Ferhat b. Ali. *el-Bu'du'l-Hadârî li'l-Akide'ti'l- İbâdiyye. 3 Cilt. Tunus: el-Mektebetu's-Şâmile el- İbâdiyye, 1985.*
- Câbirî, Ferhat b. Ali. "Hayatu el-İmam Muhammed b. Mah-bub el-Kureysî". *Nedvetu Muhammed b. Mahbub. el-Mektebetu's-Şâmile el- İbâdiyye, 2002.*
- Câbirî, Ferhat b. Ali. *Nizamu'l-Azzâbe inde'l- İbâdiyye ve Veh-biyye. Tunus, 1975.*
- Cehlân, Adûn b. Nasır. *el-Fikru's-Siyasi 'inde'l- İbâdiyye. Ce-zayir: Cem'iyetu't-Turas, 1990.*

- Cemî, Ebû'l Hafs Ömer b. *Akidetü't-Tevhid*, ts.
- Cenâvünî, Ebû Zekerıyyâ Yahyâ b. el-Hayr b. Ebi'l-Hayr. *Kitâbü'l-vaz': Muhtasar fi'l-usûl ve'l-fıkh. Nşr. Ebû İshak İbrahim Ettafeyyîş. el-Mektebetu's-Şâmîle el-İbâdiyye*, 1. Basım, ts.
- Cenâvünî, Ebû Zekerıyyâ Yahyâ b. el-Hayr b. Ebi'l-Hayr el-. *Kitâbu'l-Vad' Muhtasar Fi'l-Usûl ve'l-Fıkıh (İbâzî Fık-hı)*. çev. Doç. Dr. Orhan Ateş. Ankara: Astana, 2021.
- Ceytâlî, Ebû Tâhir İsmâîl b. Mûsâ el-. *Ķanâtır (Ķanâtî-rü'l-ĥayrât)*. Thk. Seyyid Kesrevî Hasan ve Hillâf Abdussemlî. Beyrut: Darü'l-Kütübi'l-İlmiyye, 2001.
- Ceytâlî, Tahir İsmail b. Musa el-. *Kavâidu'l-İslam. Thk. Abdurrahman b. Ömer Bekellî. Cezayir: el-Mektebetu's-Şâmîle el-İbâdiyye*, 1976.
- Corbin, Henry Eugénie. "Şîilikte Velâyet Kavramı". çev. Sabri Hizmetli. *Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi* 26 (ts.).
- Cuperly, Pierre. *Introduction a l'etude de l'Ibadhisme et sa theologie* Çev. Ammâr el-Cellâsî, *Dirâsâtü'l-İbâziyye ve Akidetuhâ (Bahs Mukârin fi'l-Akîdeti'l-İbâziyye fî Bilâdi'l-Mağrib ve Umman)*. el-Mektebetu's-Şâmîle el-İbâdiyye, ts.
- Custers, Martin H. *Bibliyografya el-İbâdiyye. Trc. Muhaymid Umâdî ve Hatice Kerir*. Umman Sultanlığı: Vizâretü'l-Evkâf li Şu'uni'd-Dinîyye, 2012.
- Çağatay, Neşet, İbrahim Agâh Çubukçu. *İslam Mezhepler Tarihi I*. Ankara: Ankara Üniversitesi Basım Evi, 1965.
- Çakan, İsmail Lütfü. "Câbir b. Zeyd". 6/53. İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi, 1992.
- Çubukçu, Asri. "Muiz-Lidînillâh". 31/96-98. İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi, 2006.
- Dalkılıç, Mehmet. "Haricîlerin 'İtidal' Arayışı ve Sufriyye". *İstanbul Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi* 12 (2005).
- Dalkılıç, Mehmet. "Osman Bin Affân'ın Halife Seçilmesi ve Seçim Şûrasının Tarafsızlığı" 2/2 (Aralık 2014), 11.
- Dalkılıç, Mehmet. "Sufriyye". C. 37. İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi, 2009.

- Dede, Mehmet Fatih. *Kur'ân'ın İbâzî Yorumu (İtfıyyış'ın Tey-siru't-Tefsir'i Örneği)*. Diyarbakır: Dicle Üniversitesi, Doktora Tezi, 2018.
- Demircan, Adnan. *Hâricîlerin Siyâsi Faaliyetleri*. İstanbul: Beyan Yayınları, 1996.
- Demircan, Adnan. *Hız. Ali'nin Hilafet Hakkı Meselesinde Gadir-i Hum Olayı*. İstanbul: Beyan, 1996.
- Demirci, Kadri. "İbadiyye'nin Kur'ân ve Sünnet'e Bakışı". *İslam Geleneğinde ve Modern Dönemde Hadis ve Sünnet*. 47-62. İstanbul: İstanbul 29 Mayıs Üniversitesi Kur'ân Araştırmaları Merkezi Yayınları, 1. Basım, 2020.
- Dercînî, Ebu'l-Abbâs Ahmet b. Said. *Tabakâtul- Meşâyih bi'l-Mağrib, Thk. İbrahim Tallay*. 2 Cilt. Kasantine-Cezayir: Matbaatu'l-Ba's, 1974.
- Dikmen, Alaatin. "İbâzî İmamet Sosyolojisi: Mesâliku'd-Dîn". *Ekonomi ve Sosyal Araştırmalar Dergisi* 4/8 (2017).
- Dîneverî, Ebû Muhammed Abdullâh b. Müslim b. Kuteybe ed-. *el-İmâme ve's-Siyâse, Thk.Taha Muhammed ez-Zeynî*. Beyrut, ts.
- Doğan, Recep. *Kur'ân'a Göre İnsanın Evrendeki Yeri*. Ankara: Ankara Üniversitesi sosyal Bilimler Enstitüsü, Basılmamış Doktora Tezi, 2008.
- Dönmez, İbrahim Kâfi. "İcmâ". C. 21. İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi, ts.
- Dönmez, İbrahim Kafi. *İslamî İlimlerde Metodoloji: Usûl Mes'lesi 1*. İstanbul: Ensar Neşriyat, 2005.
- Dönmez, M. İsmail. *İbâdî Mezhebin Usu-ü fıkıh Kaynakları*. Elazığ: Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 2016.
- Durusoy, Ali. "Kıyas". C. 25. Ankara: Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi, ts.
- Ebrahimzade, Ali. "İbn Sinâ'da Zorunlu Varlığın Mahiyeti Meselesi". *Dini Araştırmalar Dergisi* 15/41 (Aralık 2012).
- Ebû Hanîfe Nu'man b. Sabit. *Şerhu'l-Fıkhi'l-Ekber. Şrh. Ebû'l Munteha Ahmed b. Muhammed el-Haneff*. İzmir, 2007.

- Eflah, Muhammed b. *Risaletü'l-İmam Muhammed b. Eflah fi Halkul'Kur'ân*. el-Mektebetu's-Şâmile el- İbâdiyye, ts.
- el-Burhânu's-Sâti'. *Mevkifu'l- İbâdiyye min Ali ve Nehrevân*. el-Mektebetu's-Şâmile el- İbâdiyye, ts.
- Emîn, Ahmed. *Duha'l-İslam*. 3 Cilt. Beyrut: Dâru'l-Kütübi'l-İlmiyye, 1. Basım, 2004.
- Emin, Ahmet. *Fecru'l-İslam (İslam'ın Doğuşu)*. çev. Ahmet Serdaroğlu. Ankara: Kılıç Kitabevi, 1976.
- Erdemci, Cemallettin. *İbn Sellam el-İbâdî ve İttikadi Görüşleri*. Van: Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, 1996.
- Erol, Bünyamin. "Rebî' b. Habîb". 34/494-495. İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi, 2007.
- er-Rebî' b. Habîb b. 'Amr el-Ezdî el-Basrî. *Câmiu's-Sahîh Müsnedu'r-Rebî' b. Habîb*. Trt. Ebû Yakub Yusuf b. İbrahim el-Vârcelânî. 4 Cilt. Beyrut: el-Mektebetu's-Şâmile el- İbâdiyye, ts.
- Esir, Ebu'l-Hasan İzzuddîn Âlî ibn Ebî'l-Kerem Muhammed ibn Muhammed eş-Şeybani İbnu'l. *el-Kâmil fîl-Tarih*, Tsh. *Abdolvahhâb en-Necâr*. Mısır, 1348.
- Eş'arî. *Maḳâlâtü'l İslamiyyîn, İlk Dönem Mezhepler Tarihi*. çev. Ömer Aydın ve Mehmet Dalkılıç. İstanbul: Türkiye Yazma Eserler Kurumu Başkanlığı, 2019.
- Eş'ârî, Ebû'l-Hasan 'Ali b. İsmail. *Kitâbu'l-Lüm'â*. Thk. *Ham-mude Gurabe*. Kahire, 1975.
- Eş'arî, Ebu'l-Hasan Ali b. İsmail. *Makâlâtü'l-İslamiyyîn ve İhtilâfü'l- Musallîn (nşr. Hellmut Ritter)*. İstanbul, 1929.
- Eş'ârî, Ebû'l Hasan. *Makâlâtü'l-İslamiyyîn İlk Dönem İslam Mezhepleri*. çev. Ömer Aydın-Mehmet Dalkılıç. İstanbul: Türkiye Yazma Eserler Kurumu Başkanlığı, 2019.
- Ettafeys, Ebû İbrahim İshak. *Şerhu Kitâbi'n-Nîl ve şifa'i'l-'alîl*. el-Mektebetu's-Şâmile el- İbâdiyye, 1972.
- Ettafeyyiş, Muhammed b. Yûsuf b. Îsâ b. Sâlih el-Hafsî el-Adevî. *Teysîrû't-tefsîr*. el-Mektebetu's-Şâmile el- İbâdiyye, ts.

- Ettafeyyîş, Muhammed b. Yusuf. *Himyânu'z-Zâd ila Dârî'l-Meâd*. el-Mektebetu's-Şâmile el- İbâdiyye, ts.
- Fahreddin er-Râzî. *Muḥaṣṣal*. Mektebetü'l-küllîyyeti'l-Ezheriyye, ts.
- Fahrudin er-Razî. *Tefsîr-i Kebir Mefatîhu'l -Gayb*. çev. Suat Yıldırım vd. İstanbul: Huzur Yayınevi, 2013.
- Fayda, Mustafa. "Emîrû'l-mü'mînîn". C. 11. İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi, 1995.
- Fayda, Mustafa. "Ömer". C. 34. İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi, 2007.
- Fırlalı, Etem Ruhi. "Hariciliğin Doğuşuna Tesir Eden Bazı Sebepler". *Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi* 20/1 (1972), 1. https://doi.org/10.1501/Ilhfak_00000000318
- Fırlalı, Ethem Ruhi. "el-Farḳ beyne'l-fırak". C. 12. İstanbul, 1995.
- Fırlalı, Ethem Ruhi. "Gadîr-i Hum". 13/279-280. Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi, 1996.
- Fırlalı, Ethem Ruhi. "Hariciler". *Hariciler*. 16/175-178. Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, 1997.
- Fırlalı, Ethem Ruhi. "Hariciliğin Doğuşu ve Fırkalara Ayrışması". *Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi* 22/1 (1978), 245-275.
- Fırlalı, Ethem Ruhi. "Hasan". *Türkiye Diyanet İslam Ansiklopedisi*. 16/282-285. İstanbul, 1997.
- Fırlalı, Ethem Ruhi. *İbâdiyye'nin Doğuşu ve Görüşleri*. Ankara: Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Yayınları, Doktora Tezi, 1983.
- Fırlalı, Ethem Ruhi. "İbâziyye". *İbâziyye*. 19/256-251. Türkiye Diyanet İslam Ansiklopedisi, 1999.
- Firûzâbâdî. *el-Kamusu'l-Muhid*, ts.
- Frenceska, Ersilla. *et-Ticaretu beyne'n-nazari ve't-tatbîkî ukudu'l bey'î ve'l kardî fi'l kanunî el-ibadî*. Trc. Dab Abdulvehab. el-Mektebetu's-Şâmile el- İbâdiyye, ts.

- Gaysî, Said b. Nâsır el-. *Îzâhu't-tevhîd bi-nûri't-tevhîd*, thk. Muhammed b. Mûsâ Bâbâammî-Mustafa b. Muhammed Şerîf, 1996.
- Gazzâlî, Ebu Hâmid. *Dalâletten Hidâyete*. çev. Ahmet Suphi Furat. İstanbul: Şamil Yayınevi, 1978.
- Gazzâlî, Ebu Hâmid. *Makâsîdül-felâsife*. Thk. Süleyman Dünya. Kahire: Dâru'l-Meârif, 1961.
- Gazzâlî, Ebu Hâmid. *Mi'yarul'-İlm*. çev. Ali Durusoy, Hasan Hacak. İstanbul: Elma Yayınları, 2013.
- Gökalp, Yusuf vd. "Hâricî Fırklar ve İzmirli İsmail Hakkı'nın 'Fırak-ı Mevcûde-i İslamiyyeden: İbâdiyye Fırkası' Başlıklı Makalesi". *Türk Akademik Araştırmalar Dergisi* 5/4 (2020).
- Göksün, Ahmet Faruk. *İbâdî Fıkhnın Tarihsel Gelişimi*. İstanbul: İstanbul 29 Mayıs Üniversitesi, Yüksek Lisans Tezi, 2021.
- Gönen, Metin. *Ezârikâ'nın Doğuşu ve Görüşleri*. Ankara: Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 2006.
- Gündoğar, Hamdi. "Eş'arîliğin İnsan Fiilleri ve Kesb Teorisi-ne Klasik ve Modern Dönemde Yapılan Bazı Eleştiriler". *Uluslararası İmam Eş'arî ve Eş'arîlik Sempozyumu Bildirileri*. 2/77-88. Siirt: Siirt İlahiyat Fakültesi, 2014.
- Gündoğar, Hamdi. "Mu'tezile Mezhebinde İnsanın Fiilleri Problemi". *Cumhuriyet Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi* 8/2 (ts.).
- Gündüz, Şinasi. "Sâbiîlik". *Türkiye Diyanet İslam Ansiklopedisi*. İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi, 2008.
- Ğaysî, Saîd el-. *Îzâhu't-Tevhid binnurit-tevhid*. el-Mektebetu's-Şâmîle el- İbâdiyye, ts.
- Hacerî, Muhammed b. Nasır el-. "el-Kavl biribbâ el-fadl imam Muhammed b. Mahbub". *Nedvetu Muhammed b. Mahbub*. el-Mektebetu's-Şâmîle el- İbâdiyye, 2002.
- Halifat, İvaz Muhammed, el. *Neş'etü'l-Hareketi'il- İbâdiyye*. Umman, 1987.

- Halifat, İvaz Muhammed, el. *Usûlu't-Târihîyye li'l- Firka-ti'l- İbâdiyye*. Umman Sultanlığı: Vizâretu't Turâsi'l-Kavmî, 3. Basım, 1994.
- Halîlî, Ahmed b. Hamad b. Süleyman el-. *Cevâhiru't-Tefsir Envâr min Beyâni't-Tenzîl*. 3 Cilt. el-Mektebetu's-Şâmile el- İbâdiyye, ts.
- Halîlî, Ahmed b. Hamed el-. *el-Hakku'd-dâmiğ*. Cezayir: el-Mektebetu's-Şâmile el- İbâdiyye, 2. Basım, 1991.
- Halîlî, Ahmed b. Hamed el-. *İstibdât, Ötekileştirilenlerin Tarihi*. çev. Doç. Dr. Orhan Ateş. Ankara: Astana, 2021.
- Halîlî, Ahmed b. Hamed. *el-Milelu's-sitte ve Ahkâmuhâ*. el-Mektebetu's-Şâmile el- İbâdiyye, ts.
- Hamavî, Yâkût b. Abdillâh el-. *Mu'cem'ül-Buldan*. 5 Cilt. Beyrut: Daru's-Sadr, 1983.
- Harekât, İbrahim. "Mağrib". 27/314-318. Ankara: Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi, 2003.
- Harman, Ömer Faruk. "Milel ve Nihal". 57-58. İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi, 2005.
- Hatiboğlu, Mehmed Said. *Hilafetin Kureyşliliği: İslam'da İlk Siyasi Kavmiyetçilik*. Ankara: Kitâbiyât, 2005.
- Hatipoğlu, Mehmet Said. *İslami Tenkid Zihniyeti ve Hadis Tenkidinin Doğuşu*. Ankara: Otto Yayınları, 2015.
- Himyerî, Ebu Sâid Neşvânî'l. *el-Huru'l-İyn. Thk. Kemal Mustafa*. Kahire, 1948.
- Hişâm, Ebu Muhammed Abdülmelik el-Meâfirî el-Himyerî İbn. *es-Sîretu'n Nebeviyye*. çev. Neşet Çağatay, İzzet Hasan. Kahire, 1955.
- Hizmetli, Sabri. "Abdurrahman b. Rüstem". C. 1. İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi, 1988.
- Hizmetli, Sabri. "Ettafeys". *Ettafeys*. C. 11. İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi, 1995.
- Hizmetli, Sabri. "İbâdîlik'de Velâyet ve Berât İnancı". *Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi* 28 (1986), 2717-2726.
- Hizmetli, Sabri. "İbâdîlikte Azzabe". *Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi* 29 (1987), 285-301.

- Hobbes, Thomas. *Leviathan*. çev. Semih Lim. İstanbul: Yapı Kredi Yayınları, 2016.
- Huvvâri, Şeyh Hûd b. Muhakkem el-. *Tefsiru Kitâbillahi'l Aziz. Nşr. Belhâc b. Saîd*. Beyrut: el-Mektebetu's-Şâmile el- İbâdiyye, 1990.
- İbâdî, İbn Sellâm. *Kitâbün fihî Bed'ü'l-İslam Bir Harici/İbâdî Kroniği*. çev. Mehmet Nurullah Aydın, Selim Yılmaz. Ankara: Ankara Okulu Yayınları, 2019.
- İbn Haldun. *Mukaddime I*. çev. Arslan Tekin. İstanbul: İlgi Kültür Sanat, 2. Basım, 2016.
- İbn Hazm. El-Fasl Fi'l- Milel Ve'l Ehva' Ve'n-Nihal (Dinler ve Mezhepler Tarihi). çev. Halil İbrahim Bulut. İstanbul: Türkiye Yazma Eserler Kurumu Başkanlığı, 2017.
- İbn Manzur. *Lisanu'l Arab*. Beyrut, ts.
- İbn Sînâ. *En-Necât*. çev. Kübra Şenel. İstanbul: Kabalcı Yayıncılık, 2013.
- İbn Sînâ. *Kitâbu's- Şifâ (İlahiyat)*. çev. Ekrem Demirli, Ömer Türker. İstanbul: Litera Yayıncılık, 2005.
- İbn-i Manzur. *emn*", "*aqd*", "*ykn*", ts.
- İgnaz Goldziher. *el-Akâidetü ve's-Şerîatu fi'l-İslam (Le Dogme Et La Loi de L' İslam)*. çev. Muhammed Yusuf Musâ vd. Mısır, 2. Basım, 1959.
- İsfahânî, Hüseyin b. Muhammed b. Râğıb el-. *el-Müfredât fî ğarîbi'l-Kur'ân*. nşr. M. Seyyid Kîlânî. Kahire, 1381.
- İsfahânî, Râğıb el-. *el-Müfredât fî Ğarîbi'l-Kur'ân*. İstanbul, 1986.
- İşler, Erdal. *Tomas Hobbes ve J. J. Rousseau*. İstanbul: Maltepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 2019.
- Kādî Abdülcebbar. *Şerhu'l-Uşûli'l-ĥamse. Mu'tezile'nin Beş İlkesi*. çev. İlyas Çelebi. İstanbul: Türkiye Yazma Eserler Kurumu Başkanlığı, 2013.
- Kalhâtî, Ebû Abdillâh Muhammed b. Saîd el-Ezdî el-. *el-Keşf ve'l-beyân*. Thk. Seyyide İsmâil Kâşif. Umman, 1980.
- Kandemir, M. Yaşar. "Ahmet b. Hanbel". 2/75-80. İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi, 1989.

- Kılavuz, Ulvi Murat. "Kuzey Afrika İbâzî Akidesi: Cenâvünî Örneği". *Uludağ Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi* 24 (Şubat 2015).
- Kidmî, Ebu Said Muhammed b. Said el-. *el-İstikâme. Thk. Muhammed Ebû'l Hasan. el-Mektebetu's-Şâmile el-İbâdiyye*, 1984.
- Koçak, Muhammet. *İslam Düşüncesinde Varlık ve Yaşam Değeri Açısından İnsan*. Erzurum: Erzurum Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora Tezi, 2015.
- Koloğlu, Orhan Şener. "Ebû Zekeriyâ el-Cenâvünî". Ek-1/376-377. İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi, 2016.
- Kubat, Mehmet. "Mezheplerin Ana İhtilâf Konularından Biri Olarak Kabir Azâbı". *Mesned İlahiyat Araştırmaları Dergisi* 11/1 (2020).
- Kutlu, Sönmez. *Mezhepler Tarihine Giriş* 3. İstanbul: Dem Yayınları, 3. Basım, 2000.
- Kutlu, Sönmez. "Mürchie Mezhebi: Doğuşu, Fikirleri, Edebiyatı, ve İslam Düşüncesine Katkıları". *Gazi Üniversitesi Çorum İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 168-210.
- Kutlu, Sönmez. "Salim b. Zekvân'ın Es-Sîre adlı Eserindeki Mürchie İle İlgili Kısımın Tercümesi". *Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi XXXV* (1996), 467-475.
- Kutlu, Sönmez. *Selefilğin Fikrî Arka Planı İslam Düşüncesinde İlk Gelenekçiler* 4. Ankara: Otto Yayınları, 4. Basım, 2017.
- Kutlu, Sönmez. "Va'd ve Vaid". 42/414-415. İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi, 2012.
- Kutluay, Yaşar. *Tarihte ve Günümüzde İslam Mezhepleri*. Ankara: Ayyıldız Matbaası, 1968.
- Küçükbaşçı, Mustafa Sabri. "Sâkifetü Beni Sâide". Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi, ts. Erişim 28 Mayıs 2020
- Lewick, Tadeusz. *Dirâsâtu Şimâl İfrikîyye. Trc. Ahmed Bumzeku. el-Mektebetu's-Şâmile el-İbâdiyye*, ts.
- Lewicki, Tadeusz. *Les historiens, biographes et traditionnistes ibâdîtes-wahbîtes de l'Afrique du Nord du VIIIe au XVIe siècle*. Kraków: Polska Akademia Nauk, 1962.

- Lewicki, Tadeusz. *Tasmiya şuyūḥ Ġabal Nafūsa wa-qurāhum*. çev. Abdullah Saru, ts.
- Mansouri, Mabrouk Chibani. "Reason and Ijtihad in Ibn Hazm, Ibn Rush and Al Warjelani's Thought, Diraset". *Aghwat Üniversty* 61 (2017), 1-22.
- Maturîdî. *Kitâbu't-Tevhîd*. Thk. Fethullah Huleyf. İstanbul, 1979.
- Melşûtî, Tebğûrîn b. Davud b. İsa el-. *Usûlu'd-Dîn*. Thk. Venis Amir. el-Mektebetu's-Şâmîle el- İbâdiyye, ts.
- Mesâbî, Abdulazîz b. İbrâhim es-Semînî el-. *Me'âlimu'd-Din*. el-Mektebetu's-Şâmîle el- İbâdiyye, ts.
- Mesud Mezhûdî. *Cebel-î Nefûse munz intişârî İslamî hatta hicret benî hilâl ilâ bilâdî mağrib*, ts.
- Mes'ûdî, Ebu'l Hasan Alî ibn Huseyn ibn Alî. *Murûcu'z-Zehab*, thk. Muhammed MUhyiddin Abdulhamid. Kahirre, 1964.
- Muammer, Ali Yahya. *el- İbâdiyye fi mevkibi'-Tarih*. Umman: Mektebu'd- Damiri Linneşir ve Tevzi, 2008.
- Muammer, Ali Yahya. *El-İbâdiyye fi Mevkibi't-Tarih*. Umman Sultanlığı: Mektebu'd- Damiri Linneşir ve Tevzi, 3. Basım, 2008.
- Muammer, Ali Yahya. *el-İbâdiyye fî Mevkibi't-Târîh III el-İbâdiyye fî Tûnis*. el-Mektebetu's-Şâmîle el- İbâdiyye, ts.
- Muammer, Ali Yahyâ. *el- İbâdiyye Beyne'l-Firaki'l İslamiyye*. el-Mektebetu's-Şâmîle el- İbâdiyye, ts.
- Muammer, Ali Yahya. *Semru Ustratin Müslime*. Thk. Muhammed Musa Bâbâ Ammî. Cemiyetu't Turas, 1992.
- Muammer, Şeyh Ali Yahya. *el-İbâdiyye Mezhebun İslamiyyûn Mu'tedilun*. ed. Ahmed b. Suud es-Siyabi. Umman Sultanlığı: Vizâretu es-Sekâfetu-eş-Şuunu ez-Zeytuniyyeti, 5. Basım, 2013.
- Muberrred, Ebû'l-Abbâs Muhammed b. Yezîd b. el-. *el-Kâmil fî'l-Lugat-i ve'l-Edeb-i ve'n-Nahv-i ve't-Tasrîf*. Thk. Dr. Zeki Mûbarek-Ahmed Muhammed Şâkir. Mısır, 1936.
- Mufîd, Ebû Abdillâh İbnü'l-Muallim Muhammed b. Muhammed Şeyh. *Evâilü'l Makâlât*. Nşr. İbrâhim el-Ensârî. Beyrut: Dâru'l-Müfid, 1993.

- Nallino, Carlo A. "Rapporti fra la Dogmatica Mu'tazilite e quella degli ibâditi dell'africa settentrionale". *Rivista degli studi orientali* 7/2 (1916), 455-460.
- Nâmî, 'Amr Halîfe. *Dirâsât 'Anî'l- İbâdiyye*. çev. Mihâil Hûrî. Beyrut: Dâru'l-Ğarb el-İslam, 2001.
- Nâmî, Amr Halife. "Kuzey Afrika'da Yeni İbâdî Elyazmaları". çev. Harun Yıldız. *İslamî İlimler Dergisi* 10/1 (2015), 205-228.
- Nâmî, Dr. Amr Halîfe en-. *İbâzilik Araştırmaları*. çev. Orhan Ateş. Ankara: Astana Yayınları, 2021.
- Nâsır, Muhammed Sâlih. *İbâziler'de Davet Yöntemi*. Ankara: Astana Yayınları, 2021.
- Neddâbî, Nâsır b. Alî. b. Sâlim en-. *İbâzî Mezhebinde İletişimsel Düşünce*. çev. Orhan Ateş. Ankara: Astana Yayınları, 2021.
- Nefûsî, Ebu Hafs Amrus b. Feth el-. *Usûlü'd-deynûneti's-sâfiye, thk. Hâc Ahmed b. Hamu Karrûm*. Maskat: Vizâretu't-Turâs ve's-Sekâfe, 1999.
- Nesefî, Ebû'l-Mu'în Meymûn b. Muhammed. *Tabsîratü'l-E-dille. Thk. Hüseyin Atay*. Ankara: Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları, 2004.
- Nîsâbü'rî, Ebu'l Hüseyin Müslim b. el-Haccâc el-Kuşeyrî en-. *Şahîh (nşr. Muhammed Fuâd Abdülbâkî)*. Kahire, 1374.
- Onat vd. (ed.), Hasan. *İslam Mezhepler Tarihi El Kitabı*. Grafiker Yayınları, 2018.
- Onat, Hasan. "Maķâlâtü'l-İslamiyyîn". C. 27. Ankara: Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi, 2003.
- Önemli, Kadri. "Erken Dönem İbâzî Bilginleri". *Avrasya Sosyal ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi* 7/2 (2020).
- Önemli, Kadri. *Erken Dönem İbâzî Kaynaklarda İbâziyye'nin Dini ve Siyasi Görüşleri*. Diyarbakır: Dicle Üniversitesi, Basılmamış Doktora Tezi, 2015.
- Önkal, Ahmet. "Ebû Ubeyde b. Cerrâh". Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi, ts. Erişim 28 Mayıs 2020
- Önkal, Ahmet. "Müseylimetülkezzâb". 32/90-91. İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi, 2006.

- Öz, Mustafa, "Acârîde". C. 1. İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi, 1988.
- Öz, Mustafa. "Beyhesiyye". C. 6. İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi, 1992.
- Öz, Mustafa. "Ezârîka". C. 12. İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi, 1995.
- Öz, Mustafa. "Ceytâlî". C. 7. İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi, 1993.
- Öz, Mustafa. "Deysâniyye". *Türkiye Diyanet İslam Ansiklopedisi*. 9/270. İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi, 1994.
- Öz, Mustafa. "Kitâbü's-Siyer". C. 26. Ankara: Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi, ts.
- Öz, Mustafa. "Muhakkime-i Ülâ". C. 30. Ankara: Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi, 2020.
- Mustafa Öz. "Necedât". C. 32. İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi, 2006.
- Öz, Mustafa. "Râfizîler". C. 34. İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi, 2007.
- Öz, Mustafa. "Sâlim b. Zekvân". C. Ek-2. Ankara: Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi, 2019.
- Öz, Mustafa, Avni Özilhan. "İmâmet". C. 22. İstanbul, 2000.
- Özdemir, Ahmet. *Haricî /İbadî Gelenekte Hadis Şerhçiliği*. Ankara: İlahiyat Yayınları, 2021.
- Özdemir, Ahmet. "Hâricî/İbâdî Gelenekte Sünnetin Teşri Değeri". *Amasya İlahiyat Dergisi* 199-227 (Haziran 2020).
- Özdemir, Ahmet. *İbâdiyye'nin Ana Hadis Kaynağı Rebî'b B. Habîb'in Müsnedi*. Mardin: Şırnak Üniversitesi, 2018.
- Özdemir, Ahmet. "İbâdiyye'nin Erken Dönem Hadis Kaynakları". *Hitit Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi* 18/36 (Şubat 2019), 526-556.
- Özkan, Yakup. *İbn Sînâ Felsefesinde Varlık ve Mahiyet İlişkisi*. Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2019.
- Özkuyumcu, Nadir. "Rüstemîler". C. 35. İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi, 2008.

- Özler, Mevlüt. "Tevhid". C. 41. İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi, 2012.
- Öztürk, Armağan. *Machiavelli Düşüncesinde Cumhuriyetçi Özgürlük ve Kurucu Lider İmgesi*. Ankara: Ankara Üniversitesi SBF Dergisi, 2013.
- Peker, Rabia. *İbâziyye'nin Hadis Anlayışı*. Uludağ Üniversitesi, 2019.
- Rabbih, Ebu Ömer Ahmed ibn Muhammed el-Endelûsî İbn Abdi. *Kitabu'l-Ikdî'l-Ferid, Şrh ve Tsh. Ahmed Emin-Ahmet Zeyn-İbrahim Ebyarî*. Kahire, 1367.
- Rençber, Fevzi. "İslam Birliği İnşasında Bir Engel Olarak Mezhep-Cemaat Taassubu ve Çözüm Yolları". *e-Makâlât Mezhep Araştırmaları* X/1 (2017).
- Rençber, Fevzi. "İslam Mezhepleri Tarihi Dersine Yönelik Görüş ve Beklentiler Şırnak Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Örneği". *e-Makâlât Mezhep Araştırmaları*, XI/1, 2018.
- Rençber, Fevzi. "İslam Mezhepleri Tarihi Anabilim Dalında Alevilik Üzerine Yapılan Alan Çalışmalarının Bilim Üretimine Etkisi". *e-Makâlât Mezhep Araştırmaları*, X/2, 2017.
- Rençber, Fevzi. *Oryantalistlere Göre Alevilik ve Bektaşilik*, Ankara: Gece Kitaplığı Yayınları, 2018.
- Rençber, Fevzi. *Tarihsel ve Kültürel Boyutlarıyla Alevilikte Cem ve Cem Evleri* Şırnak: Şırnak Üniversitesi Yayınları, 2018.
- Rousseau, J. J. *İnsanlar Arasında Eşitsizliğin Kaynağı*. çev. Rasih Nuri İleri. Ankara: Say Yayınları, 15. Basım, 2018.
- Rubinacci, Roberto. *el-İkrâr bi'l-îmânn: Dirâse mukârame fî akîdeti'l-Cennâvünî*. çev. Arapça'ya çev. Lemîs eş-Şücenî; nşr. ve giriş Mûhamed Ümâdî. Rabat/Fas: Müessesetü Tavalt es-sekâfiyye, 2007.
- Sa'd, Ebu Abdillâh Muhammed İbn. *et-Tabakâtü'l Kubrâ I-IX Nşr. Eduard Sachau*. 2 Cilt. Leiden, 1322.
- Sâlimî, Ebû Muhammed Nûruddîn Abdullâh b. Hamîd (Humeyd) b. Sellûm es-. *Ravdu'l-Beyân Alâ Feydi'l-Men-*

- nân fi reddi alâ meniddeâ kademul kur'ân.* el-Mektebetu's-Şâmîle el- İbâdiyye, ts.
- Sâlimî, Nureddin. *Tuhfetu'l-'Ayân Bi Sireti Ehli 'Umman.* Tsh. *Ebû İshak İtfeyyîş.* el-Mektebetu's-Şâmîle el- İbâdiyye, ts.
- Salimî, Nureddin Abdullah b. Humeyd. *Şerhu Tal'ati's-Şems.* 2 Cilt. Mısır: Matbuatu'l-Mevsuât, ts.
- Sâlimî, Nureddin es-. *Behcetu'l-Envâr. Nşr. Salim Sultan er-Riyamiyyu.* el-Mektebetu's-Şâmîle el- İbâdiyye, 1914.
- Sâlimî, Nureddin es-. *Meşâriku Envârî'l-'ukûl. Envârü'l-'ukûl. Thk. Abdurrahman Umeyrete.* el-Mektebetu's-Şâmîle el- İbâdiyye, ts.
- Sâlimî, Nureddin es-. *Tuhfetu'l-'Ayân Bi Sireti Ehli 'Umman Nşr. Ebû İshak İtfeyyîş.* 1 Cilt. Kahire, 1961.
- Sarıkaya, Mehmet Saffet. *İslam Düşünce Tarihinde Mezhepler.* İstanbul: Rağbet Yayınları, 6. Basım, 2016.
- Selim Nu'aymî. "Hâricîlerin Doğuşu". çev. Harun Yıldız. *On-dokuz Mayıs Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi* 10 (1998).
- Seyyid, Eymen Fuâd. "Fâtımîler". C. 12. İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi, 1995.
- Sinanoğlu, Mustafa. "İman". C. 22. İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi, 2000.
- Sofuoğlu, Cemal. "Gadîr-i Hum Meselesi". *Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi* 26/1 (1984).
- Söylemez, Mahfuz. "İlk Hâricî Devlet: Rüstemîler". *Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi* 18 (1998).
- Sülün, Cevat. *Câbir b. Zeyd'in İbâdiyye içindeki Rölü.* Diyarbakır: Dicle Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 2016.
- Şehristani, Muhammed. *Milel ve Nihal.* çev. Mustafa Öz. İstanbul: Litera Yayıncılık, 2011.
- Şehristânî, Muhammed b. Abdilkerim b. Ebîbekr Ahmed. *el-Milel ve'n-Nihal.* 2 Cilt. Beyrut: Dâru'l-Ma'rife, 1961.

- Şehristânî, Muhammed b. Abdilkerim b. Ebîbekr Ahmed (548/1153). *el-Milel ve'n-Nihal*, Thk. Muhammed Seyid Geylani. 2 Cilt. Beyrut: Dâru'l-Ma'rife, 1961.
- Şemmâhî. *Şerhu mukaddemeti't-Tevhid*. Thk. Ebî İshâk. Kahire, 1353.
- Şemmâhî, Ebu'l- Abbas Bedreddin Ahmed b. Saîd b. Abdulvâhid. *Kitâbü's-Siyer*, Nşr. Ahmed b. Suûdes-Seyyâbî. 2 Cilt. Umman Sultanlığı- Maskat: Vizâretu't Turâsi'l-Kavmî, 1407.
- Şemmâhî, Ebu'l- Abbas Bedreddin Ahmed b. Saîd b. Abdulvâhid. *Kitâbü's-Siyer*, Nşr. Ahmed b. Suûdes-Seyyâbî. 2 Cilt. Umman Sultanlığı- Maskat: Vizâretu't Turâsi'l-Kavmî, 1407.
- Şener, Mehmet. "Kabir". C. 24. İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi, 2001.
- Şerîfî, Muhammed b. Mustafa. *Muhâdarât ve'd-Durus fi Uşûlü'd-dîn littullab et-eḥaṣṣuş eş- şer'î*. el-Mektebetu's-Şâmile el- İbâdiyye, 2011.
- Şibli, Mevlana İmam, Ömer Rıza Doğrul. *Asrı Saadet*. 5 Cilt. İstanbul: Eser Matbaası, 1977.
- Şibli, Mevlana İmam, Ömer Rıza Doğrul. *Asrı Saadet*. 5 Cilt. İstanbul: Eser Matbaası, 1977.
- Taberi, Ebu Muhammed b. Cerir. *Tarih-i Taberi Tercemesi*, 1983.
- Taberi, Muhammed b. Cerir. *Tarih-i Taberi*. çev. M. Faruk Gürkunta. 4 Cilt. İstanbul: Sağlam Yayınları, 1. Basım, 2007.
- Taberi, Muhammed b. Cerir. *Târihu'r-Rusul ve'l-Mulûk*, Nşr. M. Jean de Goeje. Leiden, 1879.
- Tancî, Muhammed B. Tavit. "İslam'da Hilafet ve Mezheplerin Doğuşu". çev. Ethem Ruhi Fıglalı. *e-Makalat Mezhep Araştırmaları Dergisi* 4/1 (17 Nisan 2011), 439-483.
- Taşkın, Bilal. "Erken Dönem Bir İbâzî Teorisyonu: Abdullah b. Yezîd el-Fezârî'nin (II. -III. yüzyıl) Kitâbü't-tevhîd'i ve Kelâmî Perspektifi". *İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırma Dergisi* 10 (2021).
- Teber, Hatice Cerrahoğlu. "Hevârî". Ek-1/554-555. Ankara: Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi, 2020.

- Teftâzânî. *Şerhu'l-'Akâ'id*. Nşr. M. Adnân Dervîş. Beyrut, 1991.
- Topaloğlu, Bekir. "Fırka". C. 13. İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi, 1996.
- Topaloğlu, Bekir. "Kitâbü't-Tevhid". *Kitâbü't-Tevhid*. C. 26. İstanbul: Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları, 2002.
- Tunç, Cihad. "Kelâm İlminde Büyük Günah Meselesi". *Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi* XXXIII (1978).
- Tunç, İsmet. *Antropoloji ve Din*. Ankara: Eski Yeni Yayınları, 2021.
- Tunç, İsmet. "Din ve Kültür İlişkisi". *Teoloji ve Antropoloji Perspektifinden Din ve Kültür İlişkisi-I*. ed. İsmet Tunç-Abdulvasıf Eraslan. 9-38. Ankara: Eskiyeeni Yayınları, 2021.
- Turan, Ahmet. *İslam Mezhepler Tarihi*. Samsun: Sidre Yayınları, 2. Basım, 2000.
- Türkçölü, Mustafa. "Günah Kavramı ve İman Problemi Haline Getirilen Büyük Günah/Kebire Hakkındaki Kelâmî Tartışmalar". *Diyanet İlmi Dergi* 36/4 (2000).
- Umarihi, Enver b. - Ahmed Fayzî. *Ebû Ya'kûb Yûsuf b. İbrâhîm el-Vercelânî ve Devrihi fil fikr el- İbâdiyye*. Cezayir: Camiâtu's-şehid Hamehu Li-Hader, Yüksek Lisans Tezi, 2018.
- Ummânî, Er-Rebî' b. Habib b. Amr el-Ezdî el-. *Müşned İbâzîyye'nin Hâdis Kaynağı*. çev. Doç. Dr. Orhan Ateş. Ankara: Astana, 1. Basım, 2021.
- Ummânî, İmâm Câbir Zeyd el-Ezdî el-. *Erken Dönem İbâzî Klasîği Resâil (Mektuplar)*. çev. Doç. Dr. Orhan Ateş. Ankara: Astana, 1. Basım, 2021.
- Umeri, Ekrem Ziya. Nurettin Yıldız. *Medine Toplumu*. İstanbul: Risale Yayınları, 1988.
- Uşşî, Ali. "Savretu Ebû Yezîd Mahled b. Keydâd en-Nükkârî Beyne'l-İnsâf ve't-Tecrîh". *İslâmî İlimler Dergisi* X/1 (2015), 272-290.
- Ülgen, Pınar. "Orta Çağ Avrupasında Feodal Sistemine Genel Bir Bakış". *Mukaddime* 1 (2010).

- Ünverdi, Veysi. "Kādî Abdülcebbâr'ın Rü'yetullahın Reddine İlişkin Dayanakları". *Bilimname Dergisi* XVIII (Ocak 2005), 201-245.
- Üzüm, İlyas. "Kaderiyye". C. 24. İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi, 2001.
- Üzüm, İlyas. "Mirdâs b. Üdeyye". C. 30. Ankara, 2020.
- Üzüm, İlyas. "Mücessime". 31/449-450. İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi, 2006.
- Üzümlü, İlyas. "Hüküm". C. 18. İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi, 1998.
- Üzümlü, İlyas. "Mezhep". C. 29. Ankara: Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi, 2004.
- Vagleri, L. Veccia. "Ali -Muâviye Mücâdelesi ve Haricî Ayrılmasının İbâdî Kaynakların Işığında İncelenmesi". çev. Ethem Ruhi Fırlalı. *Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi* 19 (1973).
- Vâhidî, İmâm Ebu'l-Hasen Ali b. Ahmed. *Esbâb-ı Nüzûl*. çev. Necati Tetik vd. Erzurum: İhtar Yayınları, 1994.
- Vâkıdî, Ebû Abdillâh Muhammed b. Ömer b. Vâkıd. *Kitâbü'r-Ridde Nebze min Fütûhü'l-Irak, Nşr. Muhammed Hamidullah*. Paris, 1989.
- Vatansever, Zeliha Hodaloğulları. "Thomas Hobbes'in Siyaset Felsefesi". *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi* 10/52 (Ekim 2017).
- Vehbî, Hâlid b. Mubarek b. Muhammed el-. *Eşratu's-saâtun'nasu ve tarihi*. el-Mektebetu's-Şâmile el- İbâdiyye, ts.
- Vehbî, Muslim b. Said b. Alî el-. "Arâî Muhammed b. Mahbub el-Kelâmîyeti". *Nedvetu Muhammed b. Mahbub*. el-Mektebetu's-Şâmile el- İbâdiyye, 2002.
- Vercelânî, Ebu Yâ' kub Yusuf b. İbrâhîm es-Sedrâtî. *ed-Delîl ve'l-burhân, Thk. Sâlim b. Hamed el-Hârisî*. 1 Cilt. Umman: Vizâretu't Turâs ve Sekafetu, 2. Basım, 2006.
- Vercelânî, Ebu Yâ' kub Yusuf b. İbrâhîm es-Sedrâtî. *ed-Delîl ve'l-burhân, Thk. Sâlim b. Hamed el-Hârisî*. 3 Cilt. Umman: Vizâretu't Turâs ve Sekafetu, 2. Basım, 2006.

- Vercelânî, Ebu Yâ' kub Yusuf b. İbrâhîm es-Sedrâtî. *el-'Adl ve'l-inşâffî ma'rifeti uşûli'l-fıkh ve'l-ihtilâf*. 2 Cilt. Umman Sultanlığı- Maskat: Vizâretu't Turâsî'l- Kavmî ve Sekâfet'i, 1984.
- Vercelânî, Ebu Yâ' kub Yusuf b. İbrâhîm es-Sedrâtî. *Kitâbü'l-Esmâ*. el-Mektebetu's-Şâmîle el- İbâdiyye, ts.
- Vercelânî, Ebu Yâ' kub Yusuf b. İbrâhîm es-Sedrâtî el-. *Rihletî el-Vercelânî, Thk. Yaya b. Buhûn Hac Muhammed*. Cezayir: Vizâretu es-Sekâfetu-el-Cezair, 2007.
- Vercelânî, Ebû Yâkub el-. *ed-Delîl ve'l-burhan, Thk. Salim b. hamed el-Harisi*. 2 Cilt. Umman: Vizâretu't Turâs ve Sekafetu, 2. Basım, 2006.
- Vercelânî, Ebû Zekerîyyâ Yahyâ b. Ebî Bekr es-Sedrâtî el-. *Siyerü'l-e'imme ve aḥbâruhüm (el Marûf Bî Târîḥî Ebî Zekerîyyâ)*, Thk. İsmail el-Arabî. Beyrut: Daru'l Ğarbi el-İslamî, 2. Basım, 1982.
- Vercelânî, Ebû Zekerîyyâ Yahyâ el-. *Kitâbü's-Sîre ve aḥbâr-rü'l-e'imme, Târîḥu Ebî Zekerîyyâ. Nşr. İsmail Arabî*. Lübnan -Beyrut: Daru'l Ğarbi el-İslamî, 2. Basım, 1982.
- Vesyanî, Ebî Hazer Yağla b. Ziltâf el-. *er-Redd alâ Cemî'i'l-Muhâlifîn Tk. Venîs Amir*. Tunus: el-Mektebetu's-Şâmîle el- İbâdiyye, 1. Basım, 2003.
- Veynten, Mustafa Nasır. *Arâû Şeyh Muhammed b. Yusuf Ettafeyyîş ve'l Akâdiyyetî*. Cezayir: el-Mektebetu's-Şâmîle el- İbâdiyye, 1. Basım, 1996.
- Watt, W. Montgomery. *İslam Düşüncesinin Teşekkül Devri*. çev. Ethem Ruhi Fıglalı. İstanbul: Sarkaç Yayınları, 4. Basım, 2010.
- Wellhausen, Julius. *Arap Devleti ve Sukutu*. çev. Fikret Işıltan. Ankara: Ankara Üniversitesi Basım Evi, 1963.
- Yavuz, Yusuf Şevki. "Araz". C. 3. İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi, 1991.
- Yavuz, Yusuf Şevki. "Burhan". 6/429-430. İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi, 1992.
- Yavuz, Yusuf Şevki. "Eş'ariyye". 11/447-455. İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi, 1995.

- Yavuz, Yusuf Şevki. "Halku'l-Kur'ân". 15/371-375. İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi, 1997.
- Yavuz, Yusuf Şevki. "Hatâbe". 16/443. İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi, 1997.
- Yavuz, Yusuf Şevki. "Kader". 24/58-63. İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi, 2001.
- Yavuz, Yusuf Şevki. "Vücut". C. 43. İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi, 2013.
- Yeşilyurt, Temel. "Rü'yetullah". 35/311-314. İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi, 2008.
- Yıldız, Harun. "Berrâdî". C. EK-1. Ankara: Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi, 2020.
- Yıldız, Harun. "Ebû'r-Rebî' Süleymân b. Alî b. Yahlef el-Mezâtî (ö. 471/1078-79)". 2/263-264. Ankara: Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi, 2019.
- Yıldız, Harun. *Kendi Kaynakları Işığında Hâriciliğin Doğuşu ve Gelişimi*. Ankara: Araştırma Yayınları, 2010.
- Yıldız, Harun. "Mezâtî". C. Ek-2. Ankara: Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi, 2019.
- Yıldız, Metin. "İbâziyye'nin Temel İnanç Esasları: el-Usûlu't-Tis'a (Dokuz İlke)". *Bülent Ecevit Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi* 7/1 (2020), 167-187.
- Yılmaz, Kerim. "Kur'ân'ın İdeolojik Yorumu: Ezarika Örneği". *Şırnak İlahiyat Fakültesi Dergisi* 28 (2022).
- Yiğit, İsmail. "Osman". *Türkiye Diyanet İslam Ansiklopedisi*. 33/438-444. İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı, 2007.
- Yiğit, İsmail. "Sıffîn". C. 37. Türkiye Yazma Eserler Kurumu Başkanlığı, 2009.
- Yiğit, İsmail. "Tevvâbîn". C. 41. İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi, 2012.
- Yoldaş Hanifi, Mehmet. *Temel Görüşleri Bağlamında İbâdiyye-Mu'tezile İlişkisi*. Malatya: İnönü Üniversitesi, Doktora Tezi, 2022.
- Zehra, Muhammed Ebu. *İslamda Siyasî ve İtikadî Mezhepler Tarihi*. çev. Ethem Ruhi Fırlıklı, Osman Eskicioğlu. İstanbul: Yağmur Yayınevi, 1970.

- Zekvân, Salim b. *Es-Sire Bir Haricî/ İbâdî Klasığı* 2. çev. Harun Yıldız. Ankara: Ankara Okulu, 2. Basım, 2017.
- Zeyd, Cabir b. *İmâm Câbir b. Zeyd'in Fetvaları*. çev. Orhan Ateş. Ankara: Astana Yayınları, 2022.
- Ziriklî, Hayruddin b. Mahmud b. Ahmed. *el-A'lâm, Dâru'l-İlim li'l-Melâyin*. Beyrut, 15. Basım, 2002.
- "el-İkrar bi'l iman diraset mukarenete fi akideti el-Cennâvûnî", ts.
- TDV İslam Ansiklopedisi. "Eser". Erişim 08 Ağustos 2021. / eser--hadis
- "Ezârika". C. 12. İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, 1999.
- TDV İslam Ansiklopedisi. "İcma". Erişim 04 Ağustos 2021. / icma
- TDV İslam Ansiklopedisi. "İsmâil b. Hammâd b. Ebû Hanîfe". Erişim 25 Nisan 2022. <https://islamansiklopedisi.org.tr/ismail-b-hammad-b-ebu-hanife>
- Kur'ânayetleri.net. "Kur'ân Ayetleri". 21 Kasım 2020. Erişim 21 Kasım 2020. www.Kur'ânayetleri.net
- "Mücessime- TDV İslam Ansiklopedisi". *TDV İslam Ansiklopedisi*. Erişim 01 Mayıs 2021. /mucessime
- Şerhu Gayetu'l murad li Abdillâh Kannubî*. el-Mektebetu's-Şâmîle el- İbâdiyye, ts.